

TEISINIO REGULIAVIMO STEBĖSENOS PAŽYMA

2011-10-06

(data)

Teisinio reguliavimo, kurio stebėseną atlikta, sritis:

Prekyvietėse, prekiaujančiose žemės ir maisto produktais, parduodamų maisto produktų atsekamumas, sauga ir kokybė, parduodamų produktų kiekinė apskaita, sąlygų sudarymas savo ūkyje išaugintiems žemės ūkio produktams ir iš jų pagamintiems produktams parduoti galutiniam vartotojui.

(visuomeniniai santykiai, kuriems skirtas teisinis reguliavimas, kurio stebėseną atlikta)

Teisės aktas, nustatantis teisinį reguliavimą, kurio stebėseną atlikta:

Prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3D-355 (Žin., 2009, Nr. 61-2442)

Nustatant teisinį reguliavimą, kurio stebėseną atlikta, planuoti tikslai ir padariniai:

Teisinio reguliavimo tikslas – geriau organizuoti prekybą žemės ūkio ir maisto produktais prekyvietėse, užtikrinti jose parduodamų produktų saugą ir kokybę, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas ūkininkams ir kitiems žemės ūkio ir maisto produktų gamintojams parduoti savos gamybos produktus, todėl siekta nustatyti taisykles ir tvarką, leidžiančias užtikrinti prekyvietėse parduodamų maisto produktų atsekamumą, saugą ir kokybę, parduodamų produktų kiekinę apskaitą, sudaryti sąlygas savo ūkyje išaugintiems žemės ūkio produktams ir iš jų pagamintiems produktams parduoti galutiniam vartotojui.

Teisinio reguliavimo padariniai – įgyvendintas teisinio reguliavimo tikslas. Patvirtintos prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklės, jose nustatant prekyvietės teritorijos, patalpų, įrangos ir inventorių reikalavimus, reikalavimus prekybai, atsakingiems prekyvietės asmenims ir prekyvietės prekiautojui, nustatyta atsakomybė už turgavietėje parduodamų žemės ūkio produktų ir iš jų pagamintų maisto produktų saugą, atsekamumą ir kiekinę apskaitą, jų kontrolę, patvirtinti prekyvietėje parduodamų skerdenų ir žemės ūkio ir maisto produktų apskaitos žurnalų formų pavyzdžiai.

Faktiniai teisinio reguliavimo padariniai ir jų įvertinimas:

Priėmus prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklės buvo įgyvendinti jas priimant išskelti tikslai, tačiau praktinis jų taikymas atskleidė tam tikrą nesklaidumą. Nesklaidumą esmė – nepakankamas prekyvietėse parduodamų maisto produktų atsekamumo ir apskaitos užtikrinimas. Galimi neigiami padariniai – neaiški parduodamų maisto produktų kilmė, mokesčių slėpimas, šešėlinės ekonomikos didėjimas, pažeistos vartotojų teisės. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. sausio 12 d. nutarimu Nr. 5 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimo Nr. 1283 „Dėl Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2011, Nr. 6-215) 2011 m. sausio 31 d. buvo priimtas Prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3D-355, pakeitimas, įtvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-62. Minėtasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas buvo priimtas siekiant užtikrinti verslo skaidrumą, pajamų apskaitos kontrolę, tiksliai fiksuoti gautas pajamas, užkardyti nereglamentuotą, šešėlinę veiklą, užtikrinti geresnį mokesčių administravimą, stiprinti pasitikėjimą pardavėju, apsaugoti vartotojų teises, sumažinti ūkio subjektams tenkančią administracinę naštą. Vienas iš pagrindinių Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu padarytų pakeitimų susijęs su kasos aparatų įvedimu

turguose. Nuo 2011 m. gegužės 1 d. asmenys, prekiaujantys maisto produktais pastatuose ar patalpose, kioskuose, vagonėliuose, kilnojamuosiuose nameliuose, autoparduotuvėse, privalo naudotis kasos aparatu ir fiksuoti asmens atsiskaitymą ir išduoti jam pinigų priėmimo dokumentą – kasos kvitą. Šie pakeitimai leido pašalinti buvusio teisinio reguliavimo neigiamus padarinius. Atkreiptinas dėmesys, kad kasos aparatu neprivalo naudotis asmenys, kurių ūkio ekonominis dydis ne didesnis nei 1 EDV, prekiaujantys savo namų valdos sklype, mėgėjų sodo sklype ar kitoje žemės ūkio valdoje išaugintais žemės ūkio produktais bei iš jų pagamintais maisto produktais. Prekybos vietoje jie privalo turėti asmens dokumentą ir žemės valdymą arba naudojimą patvirtinančius dokumentus. Taip pat kasos aparatu neprivalo naudotis asmenys, prekiaujantys lauko sąlygomis. Kasos aparatą prekiautojas gali nusipirkti arba išsinuomoti. Tinkamus naudoti kasos aparatus galima įsigyti iš jais prekiaujančių įmonių. Galima įsigyti ir naudotą kasos aparatą. Kasos aparato įsigijimo išlaidos kompensuojamos Valstybinės mokesčių inspekcijos nustatyta tvarka. Kasos aparatus įsigijus iki gegužės 1 d., kompensuojama 100 proc. kasos aparato įsigijimo išlaidų. Kompensacija už įsigytą naują kasos aparatą negali viršyti 1 000 litų, už įsigytą naudotą kasos aparatą – 500 litų. Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojams kompensuojamos kasos aparato įsigijimo išlaidos be pridėtinės vertės mokesčio.

Asociacija „Lietuvos prekyvietės ir turgavietės“ kreipėsi į Ministro Pirmininko tarnybą 2011 m. balandžio 12 d. raštu Nr. S-5 dėl Prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklių 24.4, 24.5, 24.6 ir 26 punktų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymui (Žin., 1999, Nr. 30-856). Asociacijos teigimu minėtaisiais punktais atskiroms prekybos grupėms (ūkininkams arba jų produkcija prekiaujantiems asmenims, tap pat kasos aparatus naudojančiams asmenims) suteikiama privilegija nepildyti registracijos žurnalų, kurių pildymas reikalauja papildomo darbo laiko bei materialinių sąnaudų. Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, atsakydama (2011-03-03 raštas Nr. (2.8-25) 6 V – 931) į asociacijos raštą nurodė, kad taisyklių 24.4, 24.5, 24.6 punktai nustato įpareigojimus atsakingiems prekyvietės asmenims, o ne prekyvietės prekiautojams, o 26 punkte nustatyta, kad asmenys, naudojantys kasos aparatus, teisės aktų nustatyta tvarka gali nepildyti atitinkamų žurnalų formų. Manytina, kad reikalavimas pildyti Apskaitos žurnalą nustatytas siekiant užtikrinti, kad atitinkamų produktų parduodami kiekiai būtų pagrindžiami ir atsekami pagal lydimuosius pristatymo dokumentus. Pažymėtina, kad kasos aparatus naudojančių asmenų pardavimai gali būti apskaitomi pagal kasos aparato duomenis, tuo tarpu savo ūkyje išauginti žemės ūkio produktai ar iš jų pagaminti maisto produktai gali būti atsekami pagal atitinkamo ūkio duomenis žemės ūkio registruose. Taigi, esamas reglamentavimas vertintinas ne kaip nevienodų reikalavimų taikymas tam tikroms prekiautojų grupėms (kaip savo rašte įvardija Asociacija), bet kaip ūkinės veiklos sąžiningos praktikos užtikrinimas skirtingais būdais. Taip pat pažymėtina, kad teisės aktais nėra ribojama prekiautojų galimybė įsigyti kasos aparatus ir pasinaudoti galimybe nepildyti Apskaitos žurnalų. Žemės ūkio ministerija pritaria Lietuvos Respublikos konkurencijos tarnybos rašte išdėstytoms pozicijoms. Tačiau siūlymui naikinti minėtųjų taisyklių 24.7 punktą, nes jis gali sudaryti prielaidas kitų prekyvietės prekeivių diskriminacijai, nepitaria, kadangi ši teisės norma nėra imperatyvinio pobūdžio ir nustato, kad prekyvietėse būtų suteikta ne mažiau kaip 25 procentai visų prekybos vietų savo ūkyje užaugintiems žemės ūkio ir iš jų pagamintiems maisto produktams parduoti tik esant poreikiui.

Prieš patvirtinant Prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklės buvo suderintos su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba.

(teisinio reguliavimo sukelti teigiami ir neigiami padariniai (atsižvelgiant ir į gautas suinteresuotų asmenų pastabas), faktinių padarinių atitiktis nustatant teisinį reguliavimą planuotiems tikslams ir padariniams, jeigu kilo neigiamų padarinių – būdai, kaip juos pašalinti, ir kita)

Teisinio reguliavimo reikalingumo, pakankamumo ir efektyvumo įvertinimas:

Ministerijos nuomone, vadovaujantis Prekyviečių, prekiaujančių žemės ūkio ir maisto produktais, darbo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3D-355, vykdomas teisinis reguliavimas yra reikalingas, šiuo metu pakankamas ir, atsižvelgiant į tai, kad nustatytoji tvarka veikia ir užtikrina ją nustatant išsikeltus tikslus, efektyvus.

Išvada dėl reikalingumo keisti teisinį reguliavimą:
Ministerijos nuomone, šiuo metu keisti nagrinėtosios srities teisinį reguliavimą yra netikslinga.

Ministerijos kanclerė
(pareigų pavadinimas)

(parašas)

Dalia Miniataitė
(vardas ir pavardė)